

Učitel matematiky

Jiří Jarník

Ad: „Jaká škola našim dětem“ (LN 10.12.1991)

Učitel matematiky, Vol. (1992), No. 4, 12–13

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/152126>

Terms of use:

© Jednota českých matematiků a fyziků, 1992

Institute of Mathematics of the Czech Academy of Sciences provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This document has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://dml.cz>

tištěno již koncem ledna 1992. Vydání zvláštního čísla časopisu Matematika-Fyzika-Informatika se Pedagogické komisi jevílo jako jediná možnost zveřejnění svých názorů, stanovisek a dalších příspěvků k transformaci školství. Jedině touto formou bylo, bohužel, možno reagovat na některé jednostranné a pochybené informace, které byly o projektu Pedagogické komise publikovány v tisku.

Na záměrně zkreslované informace, které čtenářům Lidových novin předkládá redaktorka Radka Kvačková v seriálu článků "Jaká škola našim dětem", reagovali dr. Jiří Jarník, CSc z Matematického ústavu ČSAV v Praze a prof. dr. Ludmila Eckertová, CSc, předsedkyně Fyzikální vědecké sekce JČMF. J. Jarník ve svém příspěvku uvádí na pravou míru formulace R. Kvačkové (LN 10.12.1991), které se týkají projektu Pedagogické komise Jednoty. L. Eckertová v prvním příspěvku reaguje na její článek "Kdo poměří projekty? Tlak shora nestačí." (LN 13.12.1991). V druhém příspěvku se vyjadřuje k pobouřené reakci R. Kvačkové (LN 4.1.1992) na článek A. Hromádkové v Českém deníku ze dne 3.1.1992. Ani jeden z těchto tří příspěvků Lidové noviny neotiskly.

Mladá Fronta Dnes opublikovala dne 29.1.1992 úryvek z dopisu prof. Vlastimila Dlabá, významného matematika, člena Kanadské akademie věd. Domníváme se, že si čtenář Zpravodaje rád přečte jeho dopis v úplném znění. Poznamenejme, že dne 6.2.1992 byla v Mladé Frontě Dnes otištěna reakce dr. O. Botlíka, CSc "Ad profesor Dlab".

Dalším příspěvkem je článek "Útok na vzdělanost budoucí generace" doc. Jaroslava Krále, DrSc z katedry matematické informatiky PŘF Masarykovy univerzity v Brně, který má bohaté zkušenosti se základním, středním i vysokým školstvím.

Závěrem upozorňuji na vysoce aktuální článek prof. dr. Jaromíra Kopeckého "J. A. Komenský a naše školské reformy" (Pedagogika 1991, č. 5-6, 581-592). Z tohoto článku jasně vyplývá, že návrhy, které prosazují Botlík, Souček, Šteffl, Kalous, Kvačková, Havlínová a další jsou sto let staré, ve školské praxi se neosvědčily neboť vedly k velkému poklesu vzdělanosti. Poznámám, že rozsáhlejší článek napsal J. Kopecký do sborníku "Pocta Komenskému" (JČMF, Brno 1991).
(redakčně kráceno)

Ad: "Jaká škola našim dětem" (LN 10.12.1991)
(Jiří Jarník, Praha)

Motto: "... já píšu naštěstí jenom do novin, ale co kdybych zastávala nějaké opravdu důležité, seriózní a významné místo? ... když si pomyslím, že by lidi brali vážně a doslova všechno, co jsem kdy vypustila z úst, anebo, že by se podle toho, nedej pámbu, dokonce bezvýhradně řídili, poleje mě horko." Radka Kvačková: Něco mezi tím, Melantrich 1990, s. 154-155

Rád bych uvedl několik poznámek k článku v rubrice "Jaká škola našim dětem" ze dne 10. prosince. Myslím, že odstavec, porovnávající návrhy skupin JČMF a IDEA nebyl šťastně formulován. Měl bych ovšem na sebe prozradit, že jsem členem Jednoty českých matematiků a fyziků, a i když jako vědecký pracovník jsem se na vypracování jejího návrhu podílel jen účastí na několika diskusích, považuji jej v podstatných rysech za rozumný.

Především, v uvedeném článku to vypadá, jakoby JČMF v protikladu k návrhu IDEA popírala "pluralismus vzdělávacích cest". To samozřejmě záleží na podrobnější představě o obsahu těchto slov, myslím však, že návrh JČMF tuto zásadu uznává. Podle mého názoru ji však nelze chápat tak, že škola má absolutní svobodu učit (nebo naopak neučit) cokoli dle své úvahy: každá škola, která požaduje jistá práva pro své absolventy (přístup na některý typ školy vyššího stupně, oprávnění vykonávat některá zaměstnání) nebo pro sebe (např. státní dotace), musí přistoupit na jistá pravidla hry. Tato pravidla ovšem nemohou stanovovat ministerští úředníci a ani rodiče, ale jedině odborníci (ti mohou být i na ministerstvu školství).

S tím souvisí i otázka kontroly. V návrhu JČMF nejde ani tak o kontrolu shora (tuto formulaci jsem tam nenašel), ale spíše o kontrolu zvenčí. Třeba u pekaře ji provádí ten, kdo pečivo kupuje - buď je chutné nebo ne. Ale i zde musí být např. kontrola hygieny výroby, kterou spotřebitel (pokud zrovna nenajde v housce zapečenou myš) provádět nemůže. A vzdělání navíc není zboží jako každé jiné - s tímto názorem prostě nemohu souhlasit. Jen málo rodičů je schopno posoudit skutečnou kvalitu vzdělání, které konkrétní škola poskytuje. Navíc mnoho rodičů nedokáže být v případě svých dětí objektivní a budou za nejlepší považovat tu školu, na které bude jejich dítě nejúspěšnější (ať podle známek nebo jiného způsobu hodnocení). To je jeden z faktorů, kterými je omezován vliv "konkurenčního prostředí" v otázkách vzdělání. Druhý, podle mého názoru, velmi podstatný, je faktor ekonomický. I v poměrně malé obci mohou být dva pekaři, těžko tam však budou dvě gymnázia.

Ad: "Jaká škola našim dětem" (LN 13.12.1991)
(Ludmila Eckertová, Praha)

Otázka, kdo rozsoudí spor mezi pěti návrhy školské reformy mi nepřipadá tak neřešitelná. "Soudce" musí být především kompetentní. Má být i nestranný, zejména v tom smyslu, že by pro něj nemělo být důležité, která strana (zvláště pak politická) za tím kterým návrhem stojí, nýbrž pouze to, jak je fundovaný a jak odpovídá skutečnému zájmu žáků. Politické aspekty (které se v předvolebním období tak vnucují) považuji v tomto případě za naprosto zhoubné.

V každém z návrhů jsou věci, které mohou čtenáře pozitivně zaujmout. Některé ovšem tak působí zejména, jsou-li vytrženy z kontextu a nedomyšlí-li se jejich návaznost na všechny ostatní okolnosti a jejich dlouhodobý dopad. Opojení z náhlé možnosti vyjadřovat svobodně své názory vede nyní často k tomu, že lidé mají snahu vyjadřovat se k čemukoli. To je v pořádku, každý má na to právo. Ovšem posuzování, které z názorů vybrat a přijmout, to už je otázka jiná a zde musí nastoupit hledisko kompetentnosti a zodpovědnosti. Mohu samozřejmě bez obavy navrhnout i ten největší nesmysl, pokud nenesu zodpovědnost za důsledky jeho realizace. Když se něco nepovede, každý přirozeně nadává na "vládu". Z toho tedy, myslím, jasně vyplývá, kdo by měl rozhodnout.

Ale k meritum věci: Jde o celkovou koncepci. Má se školství řídit zásadami, které budou pečlivě a po odborné a široké diskusi rámcově stanoveny a přirozeně periodicky inovovány (přičemž konkrétní provedení stejně bude vždy záviset na učiteli samém) nebo se má nechat působit jakýsi "tržní mechanismus", který bude sti-